

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 3 lutego 2011 r.

**Pan
Eugeniusz Kapuśniak
Wójt
Gminy Żarnowiec**

LKA-4110-01-02/2010/R/10/009

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Urzędzie Gminy Żarnowiec, zwanym dalej „Urzędem” lub „UG”, w zakresie gospodarki ściekowej gminy na obszarach nieobjętych systemem kanalizacji zbiorczej w latach 2008-2010 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 5 stycznia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Wójtowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działania Urzędu w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyzszą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

- 1. NIK ocenia negatywnie niepodejmowanie działań w celu egzekwowania od właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe obowiązku ich opróżniania.**

Na terenie Gminy Żarnowiec mieszkało w 2008 r. – 4.875 osób, w 2009 r. – 4.863 osoby w 2009 r., a w I półroczu 2010 r. – 4.862 osoby. W okresie objętym kontrolą,

¹ Dz. U. z 2007 Nr 231, poz. 1701 ze zm.

do wszystkich mieszkańców Gminy wodę dostarczano za pomocą wodociągu należącego do Zakładu Wodociągów i Gospodarki Komunalnej w Żarnowcu. Wobec braku kanalizacji sanitarnej oraz niestosowania na terenie Gminy przydomowych oczyszczalni ścieków, jedyną formą gospodarki ściekowej było gromadzenie nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych. Z wytworzonych na terenie Gminy 85.506 m³ ścieków w 2008 r. do oczyszczalni ścieków odprowadzono (przy pomocy transportu asenizacyjnego) 50 m³ (0,06 %), a ze 106.280 m³ w 2009 r. – 250 m³ (0,24 %). W I półroczu 2010 r. wytworzono 47.864 m³ ścieków. O sposobie zagospodarowania ścieków niewywiezionych do oczyszczalni Urząd nie posiadał informacji.

Według danych z Urzędu, w 2008 r. na terenie Gminy było 827 nieruchomości wyposażonych w zbiornik bezodpływowy, a w 2009 r. – 835. Jednak umowę o ich opróżnianie, z przedsiębiorcą posiadającym zezwolenie na wywóz ścieków, zgodne z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach² (dalej zwanej „uocp”), miało jedynie 18 właścicieli tych nieruchomości w 2008 r. (2,2 %) oraz 30 w 2009 r. i w I półroczu 2010 r. (3,6 %).

W okresie objętym kontrolą Wójt nie egzekwował od właścicieli ww. nieruchomości obowiązku, określonego w art. 5 ust. 1 pkt 3b *uocp*, pozbywania się nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami, ani nie zorganizował opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów o wywóz nieczystości ciekłych (tzw. zastępczy wywóz nieczystości), zgodnie z art. 6 ust. 6 i 7 *uocp*. Wójt nie wydał ani jednej decyzji ustalającej: obowiązek uiszczania opłat za ich opróżnienie, wysokość opłat, terminy ich uiszczania oraz sposób udostępniania zbiorników w celu ich opróżnienia. Wg danych Urzędu, decyzje takie należało podjąć dla 809 nieruchomości w 2008 r. oraz 805 w 2009 r. Realizując tzw. zastępczy wywóz nieczystości Wójt powinien, zgodnie z art. 6 ust. 7 pkt 2 *uocp*, obciążyć właścicieli opróżnianych w ten sposób zbiorników opłatami w wysokości górnych stawek opłat za tego typu usługi, które Rada Gminy Żarnowiec określiła³ w wysokości 60,00 zł za 1 m³. Zgodnie z art. 6 ust. 11 *uocp* opłaty te stanowią dochód budżetu gminy⁴. Uwzględniając rzeczywistą ilość zużytej wody w Gminie, po odjęciu 20 % wody zużytej i nie

² Dz. U. z 2005 nr 236 poz. 2008 ze zm.

³ Uchwała Rady Gminy w Żarnowcu nr XVIII/134/2008 z dnia 20 czerwca 2008 r. Wcześniej obowiązywała uchwała Rady Gminy nr XXXIX/258/2006 z dnia 28 kwietnia 2006 r., w której górną stawkę opłat za opróżnianie zbiorników bezodpływowych określono również na 60,00 zł za 1 m³.

⁴ Do końca 2009 r. stanowiły one przychód gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

wprowadzonej do zbiorników bezodpływowych⁵, w przypadku wykonania przez Wójta obowiązku określonego w art. 6 ust 6 *uocp* i wydania decyzji, o których mowa w art. 6 ust. 7 tej ustawy, Gmina uzyskałaby dochód, w łącznej wysokości co najmniej 14.379 tys. zł, w tym 5.130 tys. zł za 2008 r., 6.377 tys. zł za 2009 r. i 2.872 tys. zł za I półrocze 2010 r.

2. NIK ocenia negatywnie sposób prowadzenia i wykorzystywania gminnej ewidencji zbiorników bezodpływowych.

Zgodnie z art. 3 ust. 3 pkt 1 *uocp*, Urząd zobowiązany był prowadzić ewidencję zbiorników bezodpływowych w celu „kontrola częstotliwości ich opróżniania oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej”. W Urzędzie prowadzono taką ewidencję w postaci luźnych kart, na których odnotowywano adres nieruchomości wyposażonej w zbiornik bezodpływowy oraz nazwisko i imię jego właściciela. Ewidencję prowadzono w Referacie Budownictwa, Rolnictwa i Ochrony Środowiska, mimo iż zadanie to nie było przypisane w Regulaminie organizacyjnym⁶ żadnej z komórek organizacyjnych Urzędu ani w zakresie czynności żadnego z jego pracowników. Ewidencja obejmowała, poza nieruchomościami wyposażonymi w zbiornik bezodpływowy, również 420 nieruchomości w 2008 r. i 412 w 2009 r., co do których Urząd nie miał informacji o stosowanych w nich sposobach zagospodarowania nieczystości ciekłych. Ponadto, fakt niepodjęcia przez Urząd działań w celu egzekwowania obowiązku opróżniania zbiorników przez ich właścicieli wskazuje, iż prowadzona ewidencja nie była również wykorzystywana w celu przewidzianym w *uocp*.

3. NIK ocenia negatywnie nieegzekwowanie od przedsiębiorcy, posiadającego zezwolenie na zbieranie i transport nieczystości ciekłych w Gminie, przestrzegania zawartych w nim obowiązków sprawozdawczych.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 2 *uocp*, usługi opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie Gminy mogły być wykonywane na podstawie zezwolenia wydanego przez Wójta, do którego należało również egzekwowanie od przedsiębiorcy przestrzegania warunków na jakich zostało wydane. Obowiązkiem przedsiębiorcy, określonym w zezwoleniu, było m.in. przekazywanie Wójtowi miesięcznych wykazów zawartych i rozwiązanych umów z właścicielami nieruchomości oraz rocznych informacji o ilości odebranych w gminie ścieków. W Gminie Żarnowiec,

⁵ W literaturze przyjmuje się ilość wody zużytej i nie wprowadzonej do kanalizacji na około 5-10% ogólnego zużycia wody w gospodarstwie domowym. Do celów kontroli, ze względu na rolniczy charakter Gminy, przyjęto tę ilość na 20 %.

⁶ Zarządzenie Wójta Gminy Żarnowiec nr 16/2007 z dnia 4 czerwca 2007 r.

w okresie objętym kontrolą, zezwolenie na odbieranie i transport ścieków posiadał jeden przedsiębiorca. Przedsiębiorca ten terminowo⁷ (tj. do końca I kwartału roku następującego po roku za który składał informację) wywiązywał się z obowiązku przekazywania informacji o ilości zebranych nieczystości⁸. Nie składał natomiast miesięcznych informacji o umowach zawartych bądź rozwiązanych. Nieskładanie przez przedsiębiorcę tych informacji stanowiło wystarczającą przesłankę do skorzystania przez Wójta z uprawnień, określonych w art. 8b ust. 1 *uocp*, do kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorcy w zakresie zgodności z udzielonym zezwoleniem oraz wezwania przedsiębiorcy do przesyłania miesięcznych wykazów zawartych oraz rozwiązanych umów.

Równocześnie NIK ocenia pozytywnie podjęcie przez Wójta Gminy działań w celu budowy kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w gminie Żarnowiec.

W latach 2008-2009 sporządzono *Studium wykonalności – budowa oczyszczalni ścieków oraz kanalizacji sanitarnej w Żarnowcu*, a w lutym 2010 r. zawarto umowę z Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego w Katowicach na jej sfinansowanie.

W ocenie NIK, realizacja tej inwestycji umożliwi ograniczenie w Gminie Żarnowiec obszaru gospodarki ściekowej, opartej na gromadzeniu nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych, którą realizowano w sposób nieefektywny.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Podjęcie działań w celu skutecznego wyegzekwowania od właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe ich opróżniania.**
- 2. Objęcie gminną ewidencją wszystkich zbiorników bezodpływowych w Gminie.**
- 3. Egzekwowanie od przedsiębiorców posiadających zezwolenie na zbieranie i transport nieczystości ciekłych przestrzegania obowiązków sprawozdawczych zawartych w zezwoleniu.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Wójta, w terminie 20 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag

⁷ Wykazy umów miały być przekazywane co miesiąc do 15 dnia następnego miesiąca, natomiast informacje o ilości odebranych nieczystości – do końca I kwartału za poprzedni rok.

⁸ Wykazy zawartych i rozwiązanych umów przedsiębiorca przekazywał raz w roku – wraz z informacją o ilości odebranych ścieków.

i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Najwyższej Izby Kontroli Delegatury w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.